

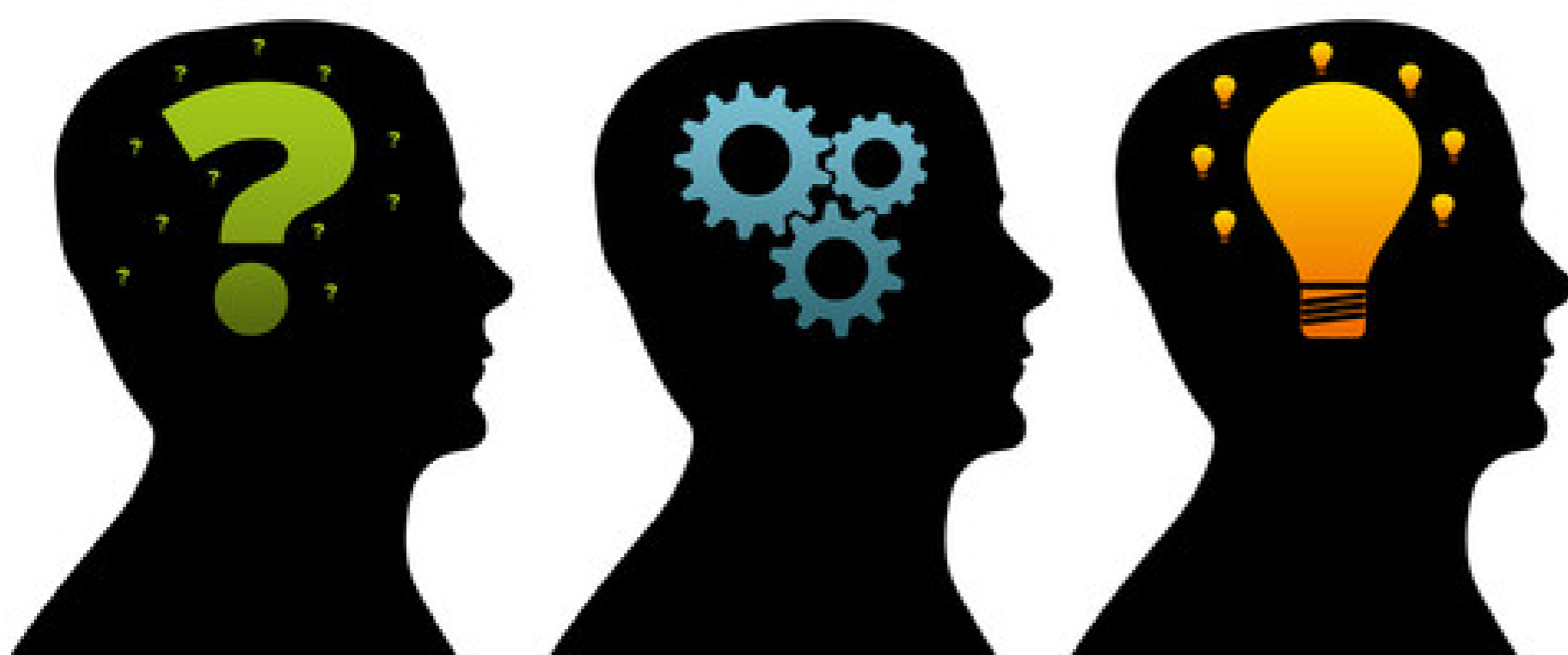
Center for Interventionsforskning

Nyhedsbrev

NR. 2 ÅRGANG 4. SEPTEMBER 2012

STATENS INSTITUT FOR FOLKESUNDHED, SYDDANSK UNIVERSITET. WWW.INTERVENTIONSFORSKNING.DK

SUNDHEDSFREMME I DANSKE KOMMUNER – ET SPÆNDINGSFELT MELLEM POLITIK OG PRAKSIS

Billede: Colourbox.dk

Af: Forsker Mette Terp Høybye

Kommunale processer under lup

Kommunernes opgaver med at løfte den borgerrettede forebyggelse gribes ofte meget forskelligt an. Det hænger bl.a. sammen med, at kommunernes sundhedsprofiler varierer meget, og at ressourcer til og organisering af lokale forebyggende og sundhedsfremmende indsatser bliver prioriteret forskelligt. Centrets nye projekt Politik og praksis skal belyse årsagerne til disse forskelle og se nærmere på betingelserne for forebyggelsesarbejdet i kommunerne. Mere specifikt fokuserer projektet på kapacitetsopbygning og samarbejde, både internt i kommunen og mellem kommuner og andre aktører, fx uddannelsesinstitutioner, patientorganisationer og erhvervsvirksomheder.

Projektets resultater vil skabe indsigt i kommunernes betingelser for at gennemføre forebyggelses- og sundhedsfremmeindsatser. Bl.a. vil det blive belyst, hvordan de administrative og politiske processer er med til at præge forebyggelsesarbejdet.

Feltarbejde blandt embedsmænd

Projektet benytter kvalitative, etnografiske metoder og består af to delstudier:

Det første studie er baseret på en interviewrunde med kommunale embedsmænd på folkesundhedsområdet i otte danske kommuner (er gennemført i efteråret 2012). Kommunerne blev udvalgt, så de repræsenterede en bred variation, hvad angår befolknings sammensætning, geografisk placering og organisering af kommunale sundhedsopgaver. Interviewene har givet et godt indblik i kommunale embedsmænds erfaringer og vilkår.

På baggrund af interviewene er der udvalgt fire kommuner, som skal deltage i det andet delstudie. Fra efteråret 2012 vil forskergruppen udføre etnografisk feltarbejde med fokus på (1) konkrete indsatser over for social ulighed i sundhed, (2) det administrative arbejde på forvaltningsniveau og (3) politiske diskussioner og beslutningsprocesser.

Projektet er støttet af Kræftens Bekæmpelse

Læs mere om projektet: www.interventionsforskning.dk/side.asp?side=8&id=274

EVALUERING AF CENTRET

Over sommeren er Center for Interventionsforskning blevet evalueret af COWI og et nordisk ekspertpanel på anmodning af TrygFonden. Konklusionen lyder som følger:

”Det er lykkedes at etablere et efter danske og skandinaviske forhold stort, tværfagligt og kompetent forskningsmiljø med fokus på kontrollerede interventionsstudier inden for forebyggelse og sundhedsfremme. Det videnskabelige udbytte i form af publikationer på højt internationalt niveau kan endnu ikke vurderes, da interventionsstudierne ikke er afsluttede på indeværende tidspunkt. Det er imidlertid evalueringspanelets forventning, at der inden for de nærmeste par år vil være en omfattende publiceringsaktivitet, ligesom der vil blive afsluttet mere end femten ph.d.-forløb. Der er således grundlag for, at centret kan få en væsentlig impact på forebyggelsesdagsordenen i kommuner og på nationalt plan.”

Vi er naturligvis rigtig glade for, og stolte over, denne konklusion og ser frem til at sætte nye forskningsprojekter i søen fremover.

Morten Grønbæk

Centerchefen stopper

En anden nyhed fra Centret er, at jeg pr. 14. september har afsluttet mit arbejde i Centret og på SIF, da jeg har fået nyt job som sektionsleder i Sundhedsstyrelsen. Jeg har sat stor pris på at arbejde for Centret og ønsker centermedarbejderne og alle de mange samarbejdspartnere i kommuner og andre steder held og lykke med forskningen fremover. Direktør Morten Grønbæk er konstitueret Centerchef.

Astrid Blom, Centerchef

Centret er støttet af TrygFonden og Kræftens Bekæmpelse

FORSKERPRISER

Mette Terp Høybye får overrakt en Early Career Award ved ISBM's kongres i Budapest.

Forskerne Mette Terp Høybye og Jasper Schipperijn har begge fået tildelt forskerpriser i år.

Mette Terp Høybye fik i september overrakt en Early Career Award ved 12th International Congress of Behavioral Medicine (ISBM), hvor hun var inviteret til at tale ved et symposium. ISBMs board udpegede Mette til prisen på baggrund af hendes abstract til konferencen og hendes cv.

Jasper Schipperijn modtog prisen for bedste præsentation af unge forskere på konferencen International Society for Behavioral Nutrition and Physical Activity i Austin, Texas.

Jasper vandt for sit foredrag om projektet Når byen bevæger børn i Center for Interventionsforskning. Foredraget havde titlen: Hotspots for schoolyard physical activity – Using GPS, Accelerometry and GIS.

PILOTAFPRØVNING AF FØDSELS- OG FORÆLDREFORBEREDELSE

Et nyt koncept for undervisning af gravide og deres partnere er blevet testet og skal ligge klar til undervisningen af 1200 gravide og deres partnere fra november 2012 og et år frem.

Projekt Nyfødt undersøger effekt af forældreforberedelse for familiens trivsel. Det er et stort, randomiseret studie med deltagelse af 2400 gravide og deres partnere. Interventionen retter sig mod førstegangsfødende og deres partnere på Hvidovre Hospital i Region Hovedstaden og omfatter fire gange 2½-timers fødsels- og forældreforberedelse i hold á fem til otte par – tre sessioner i graviditeten og én session efter fødslen. Effekten af studiet måles bl.a. på brug af epiduralblokada, forældreressourcer, familiens helbred og trivsel samt brug af sundhedsvæsenet. Resultater fra studiet kan bruges til at træffe beslutninger om omfang og kvalitet i svangreomsorgen på et evidensbaseret grundlag.

Pilottest gennemført med fin tilslutning og god effekt

En arbejdsgruppe bestående af jordemødre, en sundhedsplejerske samt en psykolog har udviklet undervisningskonceptet, som jordemødre og sundhedsplejersker skal bruge til at undervise efter. For at afprøve materialet, inden interventionen sættes i gang, er de tre første sessioner blevet pilottestet på Vesterbro Jordemodercenter i slutningen af august. De tre sessioner handler om henholdsvis forberedelse til forældreskab, fødslen og den første tid efter fødslen. Deltagerne i pilottesten tilmeldte sig på baggrund af et opslag i jordemodercentret, og der var en fin tilslutning med ca. otte par ved hver session.

– I undervisningen indgår øvelser, hvor deltagerne indbyrdes skal diskutere emner, enten kønsopdelt eller med deres partner. En vigtig del af pilottesten var at undersøge, hvordan øvelserne fungerede, og hvordan deltagerne opfattede dem. En af øvelserne gik ud på, at de kommende forældre skulle udfylde et skema over en dag, som den kan se ud, efter babyen er kommet. Det var for mange en øjenåbner at se, hvor meget tid amning af et lille barn fylder på sådan en dag. Flere deltagere var positive over, at der indgik øvelser, der fik dem mere aktivt på banen, og flere af gruppediskussionerne gav dem inspiration til at fortsætte samtaler derhjemme med deres partner.

Pointer fra deltagerevalueringen efter sessionerne:

- Rart med en lille gruppe med mulighed for dialog.
- Godt med overvejelser om tiden efter fødslen, ugeskemaet var overvældende og rart at kunne tale sammen med andre om det.
- Manglede noget konkret om, hvad der fysisk sker under fødslen.
- Rart at underviser sidder ned – virker mere vedkommende.
- God balance mellem øvelser og forelæsning.

Generelt lærte projektgruppen meget af disse pilottest og er nu i gang med at tilrette materialet efter erfaringerne.

Undervisningen af de første projektdeltagere startes op i starten af november 2012.

Læs mere om projekt Nyfødt:

www.interventionsforskning.dk/nyfødt

Projektet er støttet af Kræftens Bekæmpelse

Deltagere i gang med en øvelse til pilottesten

Centret er støttet af TrykFonden og Kræftens Bekæmpelse

VIRKER FRUGT OG GRØNTINDSATS I 7. KLASSE?

Billede: Colourbox.dk

Interventionsprojektet Boost har sørget for gratis frugt og grønt til 2.000 elever på 40 skoler i et år. Effekten af indsatsen skal nu undersøges.

Lige inden sommerferien var det et år siden, at Boost-indsatsen – med daglig frugt og grønt og undervisning om frugt og grønt i 7. klasse – stoppede. I maj-juni i år var det derfor tid til den tredje og sidste spørgeskemaundersøgelse blandt Boost-eleverne, deres forældre og skoleledere på de 40 skoler, som deltog i Boost. Spørgeskemaundersøgelsen fulgte op på, hvordan elevers og forældres spisevaner havde udviklet sig og undersøgte eventuelle ændringer i tilgængeligheden af frugt og grønt i og omkring skolen.

Flotte svarprocenter

Boost-forskningsgruppen besøgte skolerne ved de to første spørgeskemaundersøgelser (lige inden og lige efter indsatsperioden) for at gennemføre undersøgelsen med eleverne. Denne gang klarede skolerne selv den elektroniske spørgeskemaundersøgelse, og 1.932 elever (88%) har svaret på spørgsmålene. Alle skoleledere har svaret, og knap 1.000 forældre har sendt deres besvarelse til Boost; hermed blev det en meget flot svarprocent blandt deltagerne i Boost.

Nu skal der forskes i indsatsens effekt

Boost-gruppen er nu i fuld gang med at rense de mange data. Det spændende arbejde med at undersøge effekten af Boost-indsatsen er også godt i gang. Analyserne skal vise, om tilgængelighed af frugt og grønt og undervisning i skolen har en effekt på elevernes frugt- og grøntindtag. De første resultater forventes publiceret i 2013.

Om projekt Boost

Formålet med Boost-projektet er at udvikle, implementere og evaluere en skole- og lokalsamfundsbaseret indsats, der sikrer, at børn og unge spiser mere frugt og grønt. Indsatsen skal desuden indvirke positivt på børnenes trivsel og indlæring. Målgruppen er elever i 7. klasse.

Læs mere om Boost-projektet:

<http://www.interventionsforskning.dk/side.asp?side=8&id=23>

Projektet er støttet af TrygFonden.

9. KLASSES UNGE HOLDES TIL ILDEN – UDEN RØG

Projekt X:IT har i år sat gang i en konkurrence for elever i 9. klasse i 17 kommuner for at motivere og engagere eleverne i fortsat at være røgfrie.

Eleverne skal i konkurrencen udarbejde et produkt, der skal få unge til at holde sig fra tobak. Produktet kan fx være novelle, læserbrev, videoklip, musiknummer, plakat, fotoserie eller noget helt andet. Sammen med produktet skal eleverne aflevere en opgavebegrunnelse, der har det formål at få eleverne til at arbejde undersøgende og reflekterende med emnet. Et dommerpanel på Kræftens Bekæmpelse udvælger vinderne af konkurrencen, som hver får en Ipod Nano og en social oplevelse for hele klassen.

Sikre fortsat høj deltagelsesprocent

Udover at få eleverne til at arbejde undersøgende og reflekterende med deres viden om tobak skal konkurrencen også være med til at fastholde deres interesse for projektet. Selvom projektet har høj deltagelse, fx har næsten 80% af eleverne før sommerferien besvaret det andet opfølgende spørgeskema, har der i 8. klasse været en dalende interesse for det element i projektet, der handler om at underskrive en røgfri kontrakt sammen med en voksen. Projektgruppen håber, at konkurrencen kan være med til at øge interessen for projektet og sikre, at flere elever gerne vil underskrive en røgfri kontrakt.

Kræftens Bekæmpelse har udarbejdet en elevpjece, der fortæller om projektet, samt en undervisningsvejledning til konkurrencen. Man kan læse mere om projekt X:IT og konkurrencen her:

www.xit-web.dk/konkurrence

Om projekt X:IT

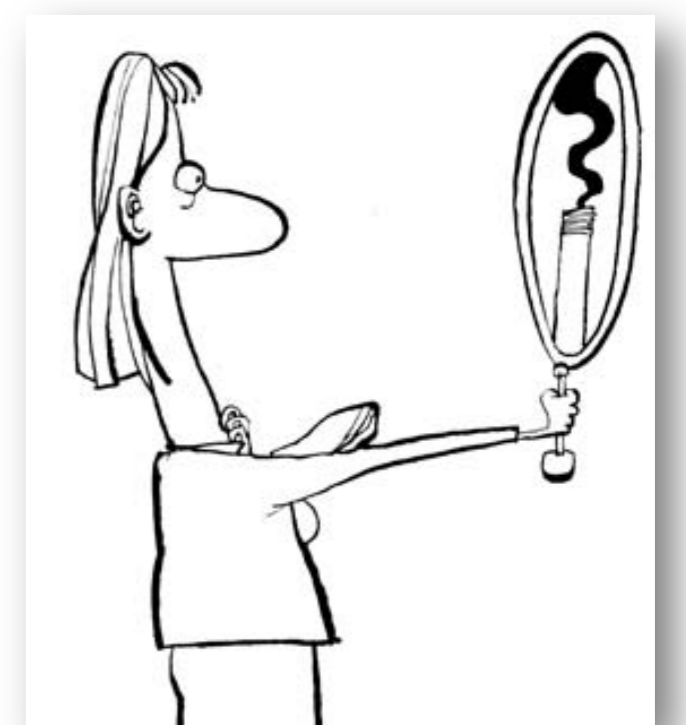
Kræftens bekæmpelse har udviklet en indsats for at mindske forekomsten af rygning blandt unge: X:IT. Indsatsen bygger på dansk og udenlandsk forskning, særligt på viden fra to nordiske projekter, hvor de succesfulde dele fra indsatserne samles i én samlet indsatspakke, der er tilpasset danske kommuner. Indsatsen bygger på følgende tre elementer:

- Skolen – rygeregler og undervisning
- Røgfri kontrakter – kontrakter mellem unge og voksne
- Forældre – information og inddragelse

Kræftens Bekæmpelse står for at gennemføre indsatsen, der evalueres af forskere fra Center for Interventionsforskning.

Læs mere om Projekt X:IT på www.xit-web.dk og www.interventionsforskning.dk/side.asp?side=8&id=14

Projektet er støttet af TrygFonden.

Centret er støttet af TrygFonden og Kræftens Bekæmpelse

SUNDHEDSBORGMESTEREN I KØBENHAVN ROSTE BØRNENE I HARALDSGADEKVARTERET FOR DERES INDSATS

"Som borgmester for sundhed i København er jeg glad for alt, der bevæger sig, og jeg er glad for, at I har været med til at vise, hvor det er sjovt at være, og hvor mulighederne for at bevæge sig er gode." Sådan indledte sundhedsborgmester Ninna Thomsen et arrangement i Nørrebrohallen d. 13. juni 2012. Arrangementet var for udvalgte skoleklasser, der alle havde deltaget i projektet Når Byen Bevæger Børn. Når projektet evaluerer effekten af de ændringer i det byggede miljø, som Københavns Kommune har foretaget i og omkring Haraldsgadekvarteret.

Elevernes færden fulgt med bevægelsesmåler og gps

For at få viden om, hvor børn og unge er før og efter, at kommunen laver nye steder som fx grønne områder, legepladser og væresteder, har forskere fra Center for Interventionsforskning indsamlet oplysninger på knap 600 5.-8. klasses elever fra Kildevældsskolen, Lundehusskolen, Rådmandsgadeskole og Klostervængets Heldagsskole i 2010-11 og igen i foråret 2012.

Eleverne har i en uge gået med en bevægelsesmåler, en gps, udfyldt et spørgeskema samt dagligt udfyldt en lille dagbog. For at motivere eleverne til at deltage i denne meget krævende dataindsamling, blev der udloddet én Ipod til én elev fra hver skole, som gennemførte samtlige dele af dataindsamlingen. De heldige vindere fik præmierne af sundhedsborgmesteren d. 13. juni ved arrangementet i Nørrebrohallen.

Over 600 børn på skoler omkring Haraldsgadekvarteret på Nørrebro har deltaget i et forskningsprojekt, som undersøger om nye legepladser og aktivitetssteder kan føre til mere bevægelse.

Sundhedsborgmesteren i København roste børnene i Haraldsgadekvarteret for deres indsats.
Foto: Michael Lind Olsen.

Bedre muligheder for bevægelse

Sekretariatet bag områdeløftet i Haraldsgadekvarteret havde stået for arrangementet, som bl.a. bestod i, at en klasse fra hver af de deltagende skoler blev ført på en eventyrrejse gennem de nybyggede områder i og omkring Haraldsgadekvarteret af rolleprojekt-magere. Der er bl.a. blevet opført en ny skaterpark i Fælledparken. Superkilen er etableret, området har fået et aktivitetshus med fodboldbane på taget, og der er blevet bygget 3 nye pladser med masser af plads til leg, bevægelse og ophold. I alt er der gennemført ændringer for op imod 100 mio. kroner. Børnene er dog ligeglade med beløbets størrelse – de er bare glade for, at de nu har fået nogle bedre

muligheder for at være ude at bevæge sig i deres fritid. Om de så rent faktisk bevæger sig mere, er op til forskerne at afgøre. De første resultater forventes klar i anden halvdel af 2013. Og sundhedsborgmesteren? Hun talte med børnene om, hvor dejligt man får det af at dyrke motion og bad børnene komme med input til, hvor det er sjovt at være, og hvad der kunne få dem til at lege og bevæge sig endnu mere.

Projektet er støttet af Trygfonden.

Læs mere om Når byen bevæger børn: <http://interventionsforskning.dk/side.asp?side=8&id=18>

ABONNER PÅ NYHEDSBREVE

Tidligere nyhedsbreve fra centret ligger på

www.interventionsforskning.dk

under nyheder.

Her kan du også tilmelde dig og få tilsendt fremtidige nyhedsbreve pr mail.

KOLOFON:

Udgives af: Center for Interventionsforskning
Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
Formålet er at orientere om Centrets forskning og aktiviteter.
Nyhedsbrevet udkommer 3-4 gange årligt og er gratis
Redaktør Hanne Møller: ham@si-folkesundhed.dk
Direktør og forskningsleder Morten Grønbæk: mg@si-olkesundhed.dk
Øster Farimagsgade 5A,2 – 1353 København K
Tlf. 6550 7777

Centret er støttet af TrygFonden og Kræftens Bekæmpelse